

Előfizetési ár

„MAGYAR DOHÁNYUJSÁG”-ra
 Egész évre . . . 4 frt.
 Fél évre . . . 2 frt.
 Negyed évre . . . 1 frt.

Megrendelés a kiadóhivatalban
 vagy utalvánnyal minden
 postahivatalnál eszközölhető.

SZERKESZTŐSÉG:

Budapest,
 VI. váczli-körut 35. szám.

MAGYAR

DOHÁNYUJSÁG.

Előfizetési ár

„MAGYAR DOHÁNYUJSÁG”-ra
 Egész évre . . . 4 frt.
 Fél évre . . . 2 frt.
 Negyed évre . . . 1 frt.

Megrendelés a kiadóhivatalban
 vagy utalvánnyal minden
 postahivatalnál eszközölhető.

KIADÓHIVATAL:

Budapest, VI. váczli-körut
 55. sz., II. em. 20.

A dohánytermelést és dohánykereskedést felkaroló gazdasági szaklap.

Hirdetéseket felvesz a kiadóhivatal és az ország minden hirdetés-gyűjtő ügynöksége.

Felolvasó szerkesztő és laptulajdonos:
DARÓCZI VILMOS.

Hirdetéseket felvesz a kiadóhivatal és az ország minden hirdetés-gyűjtő ügynöksége.

TARTALOM: Felhívás előfizetésre. — Hogyan lesz jó dohányunk? Irta: Daróczi Vilmos. — A m. kir. dohányjövődék 1867-től 1884-ig. Irta: Kazay Rezső. — Magyar gazdák jégbiztosítási szövete. Irta: Dr. Helldai Ferencz. — Trágyázási kísérletek. — Tudósítások a dohány állásáról. — Vegyesek. — Hirdetések. **Tárca:** Karcolatok a dohányról.

Felhívás előfizetésre.

Október hó 1-től új előfizetést nyitunk lapunkra. — A »Magyar Dohányujság« 2 és 3. évi pályafutásából t. előfizetőink mindenestre meggyőződtek, hogy van-e szükség ily szaklapra vagy sem s így sokat nem kell ajánlgatnunk lapunkat, csak röviden akarunk egyet-mást az alkalmából elmondani.

A világ halad előre felé. Mindenütt arra irányulnak az erők, mint lehetne a meglévő körülmények közt a létező eszközökkel a lehető legnagyobb eredményt előállítani. Sok minden már nem rejtély a világ előtt, amit azelőtt sűrű homály fedett; a nagyszerűbbnél nagyobb találmányok egymást erik. De hol van még az a kor, amelynek boldog szülőltje nyugodtan elmondhatja: „No most már többet nem tanulhatok, már minden, ami lehető, előttem ismeretes. Nem kell olvasnom, mert újat nem olvashatok.” — Ha elmondhatjuk azt, hogy semmi sem új a nap alatt, úgy még inkább el lehet mondani, hogy olyan kor amikor nem lesz több rejtély az emberiség előtt, soha sem áll be.

Kiszertű gondolkodás tehát az, hogy egy lap olvasása fölösleges volna.

Mindenütt általános a panasz az emberiség helyzete felett. A civilizáció előre haladása vissza látszik vetni az emberek helyzetét. Mert a műveltséggel nőnek az igények s viszont az a folyton beállt rendkívüli concurrentia megrehezteti a keresményt.

Válságokról, főleg gazdasági válságokról beszélnek szerteszét s ott állunk, hogy csak rendkívüli körülmények menthet meg bennünket az örvényről.

Drága honunk első sorban földművelő ország. Örömmel tekint minden jó hazafi a folyton fejlődő iparra, de ez ország mégis első sorban földművelő ország lesz mindig. Jó földje kincses bánya. S nem-e örömmel gondolhatunk rá, hogy a kis Magyarország a dohánytermelés terén Európában a harmadik helyet foglalja el?

De vigyázzunk, hogy vissza ne essünk. Félelmes közönyt kell látnunk épen dohánytermelőink körében. S hogy az idejé termés sok vidéken a kedvezőtlen időjárás s különböző elemi csapások folytán igen kevés sikert

mutat, már ez kétségbe ejti a termelőket. Nem kell csüggedni, férfiasan hozzá kell látni a munkához, mert egy-két évnek szerencsétlen járása állandó nem lehet s a szűk esztendőket a kövérek követik.

Csak dolgozzunk ernyedetlenül, okosan, s hogy ezt annál jobban tehessük, olvassunk.

A »Magyar Dohányujság« mint eddig tette, ezentul is mindenre ki fogja figyelmet terjeszteni. Lapunkban minden czélszerű eljárás, újítás helyet talál s bő tere van benne a termelés körül felmerült kérdések megbeszélésének. Egyikünk a másiktól sokat tanulhat s ennek közvetítésére legalkalmasabb az újság. A szerkesztőségnek kívül minden termelő közreműködhet lapunkban.

Lapunk előfizetési ára is oly csekély, hogy az összeg számot sem tehet.

Felhívjuk tehát a dohánytermelő közönséget az előfizetésre és lapunk terjesztésére azon reményben, hogy zászlónk alá minél többen fognak sorakozni.

Régi előfizetőink közül azok részére, akik nek előfizetésük jelen számmal lejárt, az előfizetés megkönyvebbítés végett postautalványt csatoltunk.

Lapunk előfizetési ára:

Egész évre . . . . . 4 frt.
 Fél évre . . . . . 2 „
 Negyed évre . . . . . 1 „

Daróczi Vilmos

felel. szerkesztő és kiadó-tulajdonos.

Hogyan lesz jó dohányunk.

Mióta a dohánytermelés hanyatlásban van, azóta évről-évre különböző fátumok is csatlakoznak a baj nagyobbitásához és úgy látszik, hogy éghajlati viszonyaink, a természet maga is szövetségesé lett rosz termelőinknek.

Az időjárásnak minden mostohasága sújtja a dohánytermelőket; a rásza elültetése óta soha rendes időjárás nem volt, a nagy hőséget felváltották hideg szeles napok, később bekövetkezett folytonos sanyaru tartós szárazság, mondhatni, a dohányra nézve valódi aszály — ilyen körülmények között mi csoda, hogy legjobb termelőink is kissé kijöttek a béketűrőbből?

A folytonos csapásokat befejezte és töltözte a szept. 18-iki éjjeli fagy, mely még sok dohányt a földön, némely részét pedig már felüzött állapotban a zsinegre érte; az utóbbinál csak azon résznek ártott, mely az időjárásban fűtetett fel, és még zöld volt, kevésbbé ártott annak, mely már felüzve fonyadt és kissé száraz volt, de tönkre tette azt, mely még a földön volt.

Kiknek az idő kedvezett s jó talajjal bírnak, és a dohányt kellő rendszeresen kezelték, ezen elemi csapástól meg lettek talán kímélve, a mennyiben az időtájban dohány-termésük már a pajtában lehetett, és az reájok semmi káros következménnyel nem volt. E helyen azokhoz kívánok szólni, kiket e csapás is sújtott; meg akarom mondani, hogy mi az a zölden megfagyott dohány.

A megfagyott dohány sokkal rosszabb a rohadt és kórhadt dohánynál. A fagyott dohány sok kellemetlenséget okoz a beváltó hivatalnak; mert míg a rohadt dohány magán hordja elvitáztatlan jellegét, melyet a legkritikusabb gazda sem tagadhat meg, addig a fagyást, melynek pedig szintén mindig bizonyos jelei vannak, nevezetesen fekete vagy bizsínű vörhenyes, rücskös, törékeny, vastag bőr-tapintatu és kiállhatatlan büdös, sok termelő elvitáztani szereti, és sok mindenféle dolgokkal áll elő. Az ő dohányja már akkor eresz alatt volt, és ez csak talán kissé eső verte stb. stb. Azért figyelmeztetem gazdáinkat, kik részeseek e bajban, hogy azon fagyerte dohányt egészen elkülönítve tartsák a többi dohánytól, mert szentségtörés volna, azt a meg nem fagyott dohány közé keverni.

A legkisebb dör is tönkre tudja tenni a dohányt, mert az rendkívül érzékeny a hideg iránt, különösen éretlen korában, a midőn még telv van nedvel.

A mit módjában lesz a beváltó hivatalnak ezen dohányért adni, — ha ugyan valami ép-ség lesz benne, — hiszem, hogy megadja, de értéktelenné tennék összes dohányainkat, ha azt ezzel összekevernék. — Mert, a mint mondom, a fagyott dohány sokkal rosszabb még a rohadt dohánynál is, mert ha a rohadt részt elkülöníti a gyár, megmarad még az ép rész; mely, ha nem is kitűnő, de használható; azonban a fagyott dohány, mely nem ép, és csak szenesedik, kiállhatlan rosz, csipős és büdös szagot áraszt, teljesen használhatlan.

Nekem ezuttal nem az a czélom, hogy a szegény gazdát ezzel is szomorítsam, hanem a főtörökvésem az, hogy figyelmeztessem a gazdát, hogy ezen csapás is, daczára annak, hogy sújtó, de egyszersmind mint újmutató, into jelül szolgál a dohánytermelőnek — mondván néki: igyekezzél korai palántát előállítani, ültessd a dohányod kitűnő jó talajba, mivel meg idejében, nehogy még e csapásnak is kitéve legyél; továbbá azt mondja: igazítsd a földet úgy, hogy az még a mostoha időjárással is meg tudjon birkózni; mert ha dohányföldünk a dohánytermelésnek minden kívántató kellékével bír, egy jó féltérmet minden körülmény közt adni fog.

Ha nincs fensiku, új földünk a dohány-termelésre, törjük fel több éven át használt luczernásunkat, de ha ilyenl sem rendelkezünk, erős, tartalmas trágyával kell azt olyanná tenni, hogy az a czélnak megfeleljen.

A sikert legjobban fogja koronázni, ha a műtrágyához fogunk nyulni, különösen ott, a hol természetes trágya bőségében nem vagyunk.

A műtrágya használat mellett, sem nedves időjárás, sem nagy szárazság nem sujtathat annyira.

Egyik legfontosabb teendő ez idő szerint, a jövőre érrel kijelölt földek felugarolása. Mielőtt azonban évről terjedelmesebben szólnék, visszatekintek azon előbb említett fensiku új földre.

Azt hiszem, mindenki tudja, hogy mi a gyeptörés a dohánynak. De nem lenn fekvésű réteket gondolok, hanem fenső gyepeket és kaszálókat.

A jó gyeptől, ha az jó porhanyóssá tétetett, sok és kitünő dohány fog teremni még eső nélkül is. — De a mennyiben vajmi ritkán vannak már a felesleges gyepek egész országunkban, tehát nem lehetünk abban a kellemes helyzetben, hogy jó és sok dohánnyt termeljünk; ott, a hol azonban mégis léteznek, a legmelegebben ajánlom azokat igénybe venni, és azokban dohánnyt termelni, mert az elhasznált, kiélt földben bármily javítás mellett is csak óriási áldozattal lehet, de csak félig-meddig tökéletes jó dohánnyt termeszteni.

Hogy tehát ezen bajon némileg segítsünk, csak egy mód van; és ez az, ha gazdaságunkban bevezetjük a luczerna turnust; úgy, hogy a termelő dohánnyal mindig luczerna után jöjjön.

Nagyon jól tudom, hogy ezt egyszerre behozni nem lehet; mert a meglévő luczernára égető szükségünk van. De kezdjük meg kicsinyben, és szakítsunk a meglévő luczernából egy keveset dohánnyra, és ugyanannyi földet, a mennyit belőle elvettünk dohánnyültetésre, tavasszal vessünk be ismét luczernával vagy még többet, hogy a hiányzó takarmányt kipótolhassuk. — Igen jól tudom, hogy a gazda erre azt fogja mondani, hogy lehet már ilyen még gondolni is, hogy az annyi nehézséggel és áldozattal készített luczernát, mely még minden bokorban nincs is — silány dohánnytermelésnek feláldozzuk? De gondolja meg a gazda, hogy a jelen körülmények között, ha csakugyan dohánnyt

termelni akarunk, az elkerülhetetlen, hogy a dohány új földre jöjjön, vagy pedig legkevesebb 3—4 éves luczernás után termeltessék.

Ha ezen kísérlet sikerülni fog, a mi annyira mint bizonyos, még másik igen nagy czél is fogunk ezzel elérni; mert ott, a hol talajfekvésünk megengedi luczernát vetni, ezáltal egy igen fontos czél lesz elérve, a gazdaságban az első kellék, a sok takarmány meg lesz, és a vetés-forgás egyik legjobb módját fogjuk behozni, mely a többi veteményekben is gazdagon fog kamatozni.

A luczernás után ültetett dohány gazmentes, a rovarvilág a luczernás földben nincs annyira képviselve. Ezen két dolog már magában, különösen a gyom hiánya, legtöbb esetben a dohánnytermést biztosítja.

A luczernás feltörése előtt, legcélszerűbb volna a műtrágyának azon fajából, mely a dohány-termelésre leghatásosabb (azt hiszem a kali, gipsz) most az egyenes lekaszált, leérett, vagy leszáradt luczernát a szántás előtt behinteni, oly mértékben, a mint azt azon talaj megkívánja; mert bizony megtörténhetik, hogy a luczernás föld is kissé sovány, és ez esetben szükséges lesz a leszántott földet a télen kissé jó trágyával is befedni.

Talán nem is szükséges felhozni, hogy a feltörésre most kitünő gondot kell fordítani, a legjobb szántásban kell részesíteni, oly mélyen kell azt eszközölni, hogy a luczerna tövek kelése tavasszal sok bajt ne csináljon. A feltörés után rögtön jól megnehezített éles nagyfogu boronával meg kell fogasolni, azután nehézfogas hengerrel megártatni, mert csak is így érhetjük el azt, hogy a föld a tavaszi keverés és ültetés előtti szántása által megfelelően porhanyós lesz, — mert erre elkerülhetlen szükség van. Ha ezt el nem értük, czélunk el van veszítve.

Ezen sok gazda előtt már eléggé ismeretes jó hatású dolgot meg kell kísérteni; és bizonyára bőségesen fog gyümölcsözni. A hol jó fekvésű gyepek áll rendelkezésünkre, ez bizonyára még jobb — csak az a különbség, hogy ha a gyepeket egyszer feltörtük, hát egyszer-kétszer vagy háromszor ültethetünk belé dohánnyt, és a gyepek megszánt gyepek lenni; holott a luczerna-turnusnál, azt rendszeren és kellő

mennyiségben bevezetjük, folytonos új földre fog dohánnyunk jönni és a czél el lesz érve.

A kinek sem gyepek, sem luczerna nem áll rendelkezésére, az válassza ki a legjobb földjét, ugarolja azt meg most a lehető legjobbban. Nagyon kell vigyázni az őszi ugarlásra, különösen a dohánnyal meg jobban, mint bármely más termelvénynél, mert már ma nem is képzhetjük dohánnyt termelni őszi ugarlás nélkül.

A hol szükséges az altalajból felhozni, okvetlen ősszel kell ezt megtenni, hogy a téli fagyok az altalajból felhozott részeket megérelje és porhanyóvá tegye. Azt hiszem, hogy ezen műtét, egyes eseteket kivéve, a hol az altalaj vizenyös, s már nem alkalmas földdel bíró helyeket ide nem érve, általában jó szolgálatot fog tenni, és azért is el ne mulasztuk a dohányföldet most jó mélyen felugarolni, és a lejtős, lent fekvő részeket vízlevezető, jó mély barázdákkal ellátni, hogy az esetleg téli, de főleg a tavaszi hóolvadás által meggyült vizek hirtelen leszűrődjenek, és a földet kilugozás által ne soványítsuk.

Daróczy Vilmos.

A m. k. dohányjövődék 1867-től 1884-ig.

(Visszapillantással a jövődék előtti korszakra.)

Irtta: KAZAY REZSŐ.

(26-ik folytatás.)

(Utánnyomás tilos.)

A magyarországi pipadohánygyártás a legváltozatosabb és legszámosabb gyártmányokat szolgáltatja a fogyasztóknak s e tekintetben egész Európában csakis Austria áll velünk egy rangban, míg az óriási jövedelmet hajtó francia jövődék messze mögöttünk marad.

Miként szivarokban, úgy pipadohányokban is különlegességeink vannak, melyek csakis különlegességi tözsdékben kaphatók.

A pipadohány-különlegességek a következők:

Sultan flor
Sultan
Kiváló finom török
Finom Kir
Finom Pursiesan
Legfinomabb ázsiai
Valódi Gibelli
Valódi Latakia
Kiváló finom erdélyi

TÁRCZA.

Karcolatok a dohánnyról.

— A „Magyar Dohányujság” eredeti tárczája. —

(K.) Az ember alig hinné, mennyire befolyásolja a dohány társadalmi életünket majdnem minden tekintetben. Befolyással bír az ember erkölcsére nézve épúgy, mint a kereskedelemre, a gazdaságra, az iparra különösen, amióta a dohánnyal szivaralakjában élvezete az egész földterületén a jelenlegihez hasonló elterjedést ért el; a feloyt húsz év alatt a szivarok szivása ugyanis elérte az azelőttinek ötszörösét — ha ugyan nem többet; a merre csak járunk, a szivarral, az élvezeti cikkkel ezen legnépszerűbbikével, mindenütt találkozzunk, sőt a trik ában is, pedig tudjuk, hogy Afrika lakói kiméletlen konokossággal zárták el mindeneműt útját előtt, a cultura előtt is, a bejuthatás kapuját. Minden nyilvános helyen, sétaterében, utczákon, udvarokon, vendéglőkben, hajókon, vasutakon s ki tudná felsorolni hol mindenütt találkozzunk dohánnyal különbözően amióta a dohánnyal csak bizonyos körülmények között számítottak az illetlen cselekmények közé. Hogy a szivarozás hogyan terjedt ennyire ki, azt könnyű megmagyarázni.

A szivar magában véve egyszerűbb, mint a pipa; kényelmesebb, könnyebben kezelhető, s társaságokban szaloniasabb mint a pipa. Hanem a szivarozás drágább is, mint a pipálás s bizony nem egy szenvedélyes szivarozó van, ki ha többet nem is, de bizonyára annyit ad ki a szivarozásra, mint egy év ételnevére.

Hajdan olyan szépen megtért a család egy szobában, még a cseledésnek is jutott ott hely. Amióta azonban a dohány beburakodott a családi tűzhelyhez — a tűzhelyhez — bizony azóta megmáult a családi élet is. Miután a nők s a gyermekek a narkotikus dohánnyüstöt el nem viselheték, a dohánnyal a közös lakóhelyet elhagyja s külön szobába vonul, hol háborítatlan áldozhat Telesphorusnak*). A család tehát bomlani kezd, különválk; ennek ismét az a következménye, hogy a háztartás terhe súlyosabbá válik, a mennyiben a fűtés, világítás, butorozás stb. nagyobb terhet ró a dohánnyozóra. Ez nem elég. Nagyobb, magasabb válszfall emelkedik bizonyos egyének között. A nemdohányzó kerül a dohánnyzó társaságot — legalább addig, míg ez dohánnyozik; a nők nem szívelik a dohánnyzó férfiakat körülükben; a férfiu tehát kénytelen más társaságot keresni és pedig olyant, a hová ő a pipáját, szivarját

is elviheti. Így gyarapodnak ezután a bor- és sürcsarnokok, kávéházak, ahol háborítatlan élvezheti az ember a dohány narkozását; a klubok, egyletek, gyülekezések, körök, casinók, valamennyinek egyetlen nevet lehetne adni. „Menhely dohánnyzóknak számára” — Persze a nők sem maradnak hátra; dohánny férjeiktől elhagyatva, tea, kávé, concert társasjáték stb. helyeken találnak maguknak s nem épen kellemtelen szórakozást, talán némileg kárpótlást is! Talán jobb lett volna, ha azt mondtuk volna, hogy „találtak” maguknak kárpótlást; mert ez csak eleintén volt így igazán. Régenten. Ma már inkább hozzászokott a női világ a dohánnyüst megtűréséhez, semhogy elengedni a férfiakat; miután látták, hogy a férfiak vasakarral csüggnék a dohánnyáson, mintha csak fűdvőségük függene attól; miután látták, hogy át hiába minden perpatvaroklás, sirás és könyörgés; hozzászoktak a dohánnyfűstöz. Némelyik meg annyira vitte, hogy inkább ő maga is elkezdett dohánnyozni, miként azt nem egy érdekes és nem érdekes tárczacikkben már olvashattuk.

Mindebből természetesen az következik, hogy a dohány hatalmas fogyasztásnak van kitéve. Az ember elszív egy szivart, elfüstöl egy cigarettét, egy pipácska dohánnyt és nem is gondol arra, hogy — szent Isten! — milyen

*) Telesphorus a dohánnyzás istene.

Kiváló finom magyar (rövid és hosszú vágtában) összesen tehát 11 dohánynem.

A finom pipadohánynemek a következők:

Legfinomabb török
Finom török
Finom ázsiai
Finom Herczegovinai
Középfinom török
Török Drama A. (határvidék és Bosznia részére).

Török Drama B.
Közönséges török

Varinas
Kanaszter

Krull
Kiváló finom 3 király

Erdélyi
Vegyés magyar

Csetneki
Faddi

Vitnyédi
Véki

Verpeléti
Muskatály

Rétháti (hosszu és rövid)

Legfinomabb magy. szivarka dohány
Finom magyar (hosszu és rövid)

Középfinom magyar; összesen 24 dohánynem.

Közönséges dohánynem ven 8. u. m.:

Közönséges pipadohány (3 krajczáros)

Határvidéki csomagocska dohány
Közönséges pipadohány (a volt határvidék részére)

Hazai pipadohány
Kapadohány

Limito
Hanuni tekercsek

Közönséges tekercsek.

Ily számos pipadohány között minden dohánykedvelő megtalálja a maga ízlésének megfelelőt s a kincstár csakis ezen szempontból indult ki, midőn ily nagy mérvű változatosságot tart fenn a pipadohány-gyártmányokban.

Ezen pipadohánynemeknek jó nagy része török dohány, melyből összesen 14 van forgalomba bocsátva. A török dohány

fogyasztói hazánkban évről-évre szaporodnak s a gyártás mérvé is e szerint mindinkább nagyobbodik. Jelenleg a temesvári és fiumei dohánygyárak foglalkoznak török pipadohányok előállításával; míg a belföldi pipadohánynemek gyártása a temesvári, fiumei, budapest-ferenczvárosi, kassai és kolozsvári dohánygyárak között van megosztva.

A török dohányokhoz valódi török dohánylevelek használtak fel, melyeket a kincstár egyezség útján szállítók által szerez be.

Felhasználtak pedig a következők faju török dohánylevelek u. m.:

Ghiubek
Kir

Pursicsan
Baffra

Samsun
Hercegovinai

Ghiubek selejt
Gibelli

Latakia
Drama

Demirli
Giuma

Sira Pastal (a négy utolsó közönséges török név alatt.)

Ezek között legfinomabb és legdrágább a Ghiubek dohány, mely azonban számos választékkal bir s az egyes választékok közötti különbség sokszor igen nagy. Ghiubek dohány használtatik a Sultan flor, Sultan, kiváló finom török, és legfinomabb török pipadohányhoz, valamint 50 százaléknál a finom törökhöz. A különlegeségekhöz, tehát a Sultan florhoz, Sultanhoz és kiváló finom törökhöz csakis a legjobb minőségű I. oszt. (Jaka) Ghiubek dohánylevelek használtak fel; azonban a minőségi fokozatok az egyes gyártmányok eladási áraival összhangzásba hozandók.

A Kir és Pursicsan a mennyire lehetéges világos színű levelekből állítatik elő, míg a legfinomabb ázsiai inkább tiszta színű vörösbarna levelekből.

A török pipadohányokon kívül még csak a Varinas és Kanaszter állítatik elő tisztán külföldi dohánylevelekből és pedig

a Varinas 70%-ban Varinas és 30% Portorico dohányból; a Kanaszter 40%-ban Maryland Serubs, 30%-ban Portorico és 30%-ban Varinas dohánylevelekből. A Varinas és a Kanaszter nálunk nem örvend nagy keletnek s csakis mint keverik magyar pipadohányhoz használtatik fel egyes fogyasztók által.

(Folyt. köv.)

Magyar gazdák jégbiztosítási szövetezet.

Mint olvasóink a lapok közleményeiből bizonyára értesültek, az első magyar általános biztosító társaság egy a czimben foglalt szövetezet megalapításán fáradozik, mely szövetezet alapszámja abban állana, hogy a szövetezet az egyes gazdákból alakulván minden haszon nélkül kezelje a jégbiztosítást s így ha esetleg bizonyos idő alatt nyereség mutatkoznék, vagyis a befizetett biztosítási díjak összege nagyobb volna, mint a jégkárokért és más oldalról tert fizetéseké, úgy a megmaradt összeg kiosztatnék a szövetezet tagjai közt, amely eset ha beállna természetesen kevesebbe jönne a tagoknak terményeik biztosítása.

Pro et contra több cikk jelent meg a lapokban mi közlünk és magunkéval teszszük a »N-t-e-ben« közölt alábbi cikket.

Évek óta halljuk a nyilvánosság minden terén a buzdítást szövetezetek alakítására, Nincs olyan gazdasági baj, a mely ellen nem ajánlottak volna a szövetezetek alakítását és alig van faja a szövetezeteknek, a melyeknek alakítását meg nem kísérelték volna. Úgy látszik, hogy ezen, az utóbbi években erősen üzött agitációra alapította az első magyar általános biztosító társaság azon reményét, hogy a magyar gazdáknak általa tervezett jégbiztosító szövetezete sikerülni fog.

Nézünk meg vajjon kinálkozik-e ezen szövetezetelapításból a közönségre nézve előny.

Mindenekelőtt föl kell tenni, hogy a szövetezet alapítására egy részvénytársaság vállalkozik. Az első magyar általános biztosító társaság érdemes társaság ugyan, de mégis csak részvénytársaság, a melynek nem az emberiség, nem a magyar gazdaközönség hanem nyereség a célja, a miért mi korántsem hibáztatjuk, mert ez a célzata nem elenkezik senkinek jogos érdekével. Egy részvénytársaság szövetezetet alapít (nem alakít) és ennek átengedi eddig művelt jégbiztosítási üzletét. Mi lehet ennek oka és mi vezethette arra ezen nyereségre törköv részvénytársaságot, hogy lemondjon jégbiztosítási üzletéről? Ezzel a kérdéssel kell tisztába jönnünk, mert ha ezt tisztázuk, akkor megítélhetjük az egész szervezeter.

csodálatos és valóban a hihetlenséggel határos eredményhez járul közre ő is akkor, midőn egv-egy bodor füstkarikával terheli meg a levegőt. Ott, ahol a világ dohány kereskedelmének Hamburg után a második göczpontja van, Brémában, a mult évben 108 millió font dohány kelt el. Nagyon unalmas volna felsorolnom a dohánynak világkereskedelmi statisztikáját; de, hogy e lapok tisztelt olvasói némileg is csak tájékozva lehessenek a dohányfogyasztás „csodálatos” és „hihetetlen” nagyságáról, néhány adattal mégis szolgálók. Teszem azt Németország dohányfogyasztása 1885-ben olyan nagy volt, hogy az, ami ott termelt, nem volt elég, hanem a külföldről 123.603 métermázsára volt még szükség: csak pipadohány fogyott el 719.973 métermázsára; szivar pedig 884 millió darab. S ez nem is nagyon sok, tekintve hogy nálunk Magyarországon elfogyott a mult évben 600 millió darab szivar, bele nem érve a finom különlegeségi szivarokat. Hol marad a pipadohány nálunk? Pedig pipadohány még mindig több fogy, mint szivar. A jövedelem évenként 39 millió forintnál többre rug. Nálunk. Hát még ott, a hol a burnót is úgy kel el, mint a gyümölcs. Német-, Francia-, Angol- és Spanyolország átlag évenként 4.229.000 font burnót szolgáltat a világ tubakóloinak most, midőn a bur-

nótozás hanyatlófélben van. Már annyiszor hallottam, hogy a burnótozás kímegy lassacskán a divatból, hogy már meguntam hallani. A tubakolás nem megy ki a divatból soha! Persze hogy nem. Azelőtt fo t száma lett kimutatva, hogy mennyit burnótozunk s ez nagy numerust adott, most meg kilogramm szerint mutatjuk ki, ez meg természetesen kisebb numerust ad.

Tekintsünk úgy nagyjából végig egy kiscit a dohánytermelésen. Magyarországon dohánytermeléssel 32.000 ember foglalkozik, ide nem érve a kukásokat, gányókat. Kerek 40.500 trafik van, tehát föltehető, hogy az elárúsítással 50.000 ember foglalkozik.

105.000 (Egyszázötzezer) katasztralis holdnyi földre van a termelőknék szükességük évenként. Ez a föld elvonatik a buza, kukoricza, árpa, zab, bab, lencse, dinnyétől s ki tudja felsorolni mindazon növényeket, melyek ott teremhetnek s az embernek élelmi czikkeket szolgáltatnának. De nem. Dohány termeltek: tehát a buza, kukoricza stb. megdrágul az egyik oldalon, a másik felén meg a termelő — már t. i. dohánytermelő — meggazdagodik. No ha nem is egészen, de kárpótoltatik annyiban, amennyiben buzára s többre kiadnia kell. Most következik egy sűrű vasuthálózat, mely elborít egy egész országot. Ez is roppant sok termő-

földet vesz el az embertől; azonban ez is lent dit nagyot az iparon és kereskedelmen: tehát jó. Pártolom a halottégetés eszméjét. Minek az a roppant sok, nagy temető? Aki a Szerajevó melletti catedralán volt már s onnan lenézhetett a város körül és a városon belül fekvő rengeteg sok temetőre; az méltán sajnálhatja azt a roppant terjedelmű temetőföldet, mely ott elterült. Mennyi dohányt — nem bánom, buzát — lehetne ott termelni!! Azon a földön 300 év óta nem termett semmi, azaz nem termeltett semmi. Az egész vidék egy gombatengernek látszik, mert a temetők sírkövei, a szögalakban földbe helyezett turbános köoszlopok, csak akkoráknak látszanak mint a gomba. Mennyi krumpli teremhetne ott a bosnyákoknak. Valahány bosnyák van, leszokna a szilvárol és krumplicuszpajzt ehete urasan! Kérem 300 év óta nem termeltetett ott semmi; milyen kövér dohány teremhetne ott! És jó föld, magam is láttam, tapostam. Bujatermő föld az mint a temetőföldek valamennyie. Vagy azt hiszi a szerkesztő ur, hogy arra nézve, hogy ott azon a százasod helyeken dohányt vagy egyebet termelhesünk: újra kellene talán okkupálnunk? Igaza lehet.

Részvénytársaság, legyen az akármilyen hazafisi és buzgó, nem cselekedhetik részvényesei ellen; ha a társaság vezetésével megbízott igazgatóság tudva vét a részvényesek érdeke ellen. akkor az anyagi felelősség mellett a büntetőtörvénnyel jön érintkezésbe. Eleve is meg lehetünk győződve, hogy az első magyar általános biztosító társaság valóban kitűnő és érdemes igazgatói a szövetkezet-tervezett kidolgozásánál az általuk képviselt intézet érdekei ellen nem vétettek. Ha pedig az első magyar biztosító társaság vezetői nem látták a társaság érdeke ellen vallónak azt, hogy lemondjanak a jégbiztosítási üzletről, akkor nemcsak a közönség de még a társaság részvényesei is meg lehetnek győződve hogy a jégbiztosítási üzletről való lemondás nem lehet káros a társaságra, sőt valószínűnek azt kell fölteleznünk, hogy e lemondás hasznos a társaságra.

Igy kell gondolkoznia minden józan embernek, a ki elfogadja a közgazdasági tudomány azon alapvetését, mely szerint az ember gazdasági cselekményeiben az önrédek által vezettetik magukat; ezt a tételt pedig eddig még senki sem czáfolta meg. Valószínű, — a józan ész szerint. — hogy a magyar általános biztosító társaság előtt sem a magyar gazdaközönség boldogítása lebegett, hanem saját érdeke, mert a magyar gazdaközönség érdekében egy társaság sem mond le olyan üzletágról, melyet haszonnal folytat. Az önzetlenség ez a mértéke nem e világból való.

Ezen egyszerű okoskodást, a melynek helyességét alig vonhatni kétségbe, megerősítik a számok is. Az első magyar általános biztosító társaság igazgatósága azt állítja folyó évi augusztus hóban kiadott és kezeink között levő körlevelében, hogy a társaságnak az 1858—1885. években a jégbiztosítási üzletről minden költség levonása után 2 203,727 forint nyeresége volt. A társaság igazgatósága elmulasztotta ezt a megfelelő számokkal be is bizonyítani és a míg ez meg nem történik, addig az e kérdéssel behatón foglalkozóknak meg van engedve, a társaság által más alkalmakkor nyilvánosságra hozott adatokból okoskodni s a társaság számaidásából az tűnik ki, hogy 1858—1883-ban a jégbiztosítási üzletből az összes bevétel volt 21.462,180 forint, s káróért fizetett 16.803,666 forintot. A bevételből azonban leszámítandó a töröltt biztosításokért járó összeg, a storni számlája, a mit legalább 5 százalékkal számíthatni, ez 1.073,109 forint; marad bevételül 20.389,071 frt. A kifizetett kárókhöz hozzájárul a fölvételi költség, ez is csak 5 százalékkal véve 810.173 forint; a kiadók összesége tehát 17.618,819 frt. A bevételek összegével 20.389,071 frttal, a kiadók összesége gyanánt 17.618,819 frt áll szemben, azaz a fölösleg 2.770,252 frt. Hol maradnak azonban az aquisitionalis, kezelési és személyzeti költségek a melyek — huszonhat éven át — a jégbiztosítást terhelik. Ha ezen költségeket az érvényben maradt biztosítások díjbevitelének csak 20%-ával számítjuk is, a mi bizonyára nem magas, akkor a kiadások fönt kimutatott összegéhez még hozzá kell adnunk 4.077,814 frttot, a mivel a fölösleg elenyészlik, és marad, mint a jégbiztosítás kára 1.307,562 forint. Az 1884. és 1885. évből pedig a társaság aligha nyert a jégbiztosítást annyit, hogy e veszteségek fedezése után még 2.2 millió forint, nyereségre tehetett volna szert, mert 1884-ben nyert ugyan a költségek nélkül 283,857 forintot. 1885-ben azonban a költségek nélkül veszített 40.816 forintot, úgy hogy e veszteség legfőbb 150—180,000 forinttal csökken.

Az előttünk fekvő adatokból tehát az tűnik ki, hogy a társaságnak az elmúlt 28 év alatt a jégbiztosítási üzletben több mint egy millió forint vesztesége volt. De föltéve, hogy mi tévedünk is, a mi — az elszámolások különbözősége mellett — a fent részletezett számításnál szintén lehetséges, ez a dolgon mitsem változtat. Mi ezt az eredményt, s az Első Magyar Biztosító társaság prospektusa is a magáét — a társaság 28 évi üzletéből vontuk le, holott a jégbiztosítás jelenlegi ala-

kulátára körülbelül közömbös, milyen volt a társaság e részbeli üzlete 15—20 év előtt; az utolsó időben, az elmúlt hat év alatt a társaság öt évben veszített és csak, egyben nyert, úgy hogy hat év mérlege a költségek nélkül 588,006 frt veszteséggel végződik.

Ez adatokra támaszkodva könnyű felfogni, hogy mi vezette a magyar általános biztosító társaságot a gazdák jégbiztosító szövetségének alapítására. Egyszerűen szabadulni akart a veszteséggel járó jégbiztosítás terheitől és pedig olyképen, hogy abból hasznot is huzzon.

A társaság számítása a szövetkezetek alapításánál nagyon világos, födőzni akarja magát a veszteségek ellen a biztosítottak rovására. A szövetkezetek tagjai a kölcsönösség elvénél fogva 12 éven át szavatolnak a káróért; a társaságnak a szövetkezetek köteles az összes könyvvezetési költségeket megterteni és e mellett az összes díjbevitelből kap a társaság 5% jutalékot. Az első magyar általános biztosító társaság a szövetkezetek alapítása által megszabadul a kockázattól és az üzlet kiterjedéséhez képest emelkedő nyereségre tesz szert.

A társaság haszna bizonyos, de a közönség bizonytalan. Ha kedvezőek az évek, akkor a fizetendő díj kisebb lehet, mint a jégbiztosítással foglalkozó társaságok díjtétele, ha sok a jégkár, akkor az utánfizetések következnek. S tekintve azt, hogy ez a szövetkezet az első magyar általános biztosító társaság jégbiztosítást veszi át, a mely, mint kimutattuk, az elmúlt 28 év alatt több, mint egy millió forint, de pusztán az utolsó hat év alatt is több mint fél millió forint veszteséggel végződik, kétségtelen, hogy a szövetkezetben való részvétellel nem biztathatja a biztosítottakat előnyökkel, de az oly kötelezettségekkel jár, melyeket óvatos és számító gazda el nem vállalhat.

A szövetkezetek elvnek a biztosítás terén is van jogosultsága, de a helyes elvnek compromittálásával egyenlő jelentőségű volna az, ha érvényesítését oly biztosítási ágnál kezdenék meg, a mely legnagyobb kockázattal jár. Ha a magyar általános biztosító társaság annyira át van hatva a szövetkezeti elv jogosultságától és oly melegen föl akarja karolni hazánk földmívelési érdekeit, akkor engedje át tűzbiztosítási üzletét a biztosítottak szövetkezetének. Hiszen ez is a mezőgazdasági érdek volna és ezzel jobb szolgálatot tehetne a földmívelői érdekeknek, mintha a nagy kockázattal járó jégbiztosítás kockázatait ruházza át a biztosítottakra. Ettől azonban óvakodni fog a magyar általános biztosító társaság, mert a tűzbiztosítási üzletág jelentékeny állandó nyereséggel jár.

Volt már Magyarországon kölcsönös jégbiztosító szövetkezet kettő is; mindkettőt a magyar általános biztosító társaság olvasztotta magába.

Annyira javultak-e Magyarországon a jégbiztosítás chancái, hogy, míg azok a szövetkezetek nem existálhatnak s a hatalmas magyar biztosító társaságnak kelle — erős tartalékával s egyéb üzletágaival — közbelépni, hogy e szövetkezetek üzlete egészséges legyen; hogy ma már nem kell a kizárólagos jégbiztosítási szövetkezetek alakításának ugyanilyen eredménytől tartani?

Dr. Hellai Ferenc.

Trágyázási kísérletek.

Egy évvel ezelőtt a Mezőgazdasági Szemle szerkesztősége felhívást intézett a magyar gazdaközönséghez, hogy tegyen kísérleteket műtrágyákkal. A felhívásnak nem remél sikere volt, úgy hogy hazánkban még soha sem próbálta annyi gazda a műtrágya alkalmazását, mint az idén. A Mezőgazdasági Szemle már megkezdte a kísérletek eredményét közölni, melyet a műtrágyákkal való kísérletezések végett az országos magyar gazdasági egyesület is megindított, elég érdekes arra nézve, hogy minél több gazda tudomást szerezzen róla.

A következő kísérletek eredménye mind árpára vonatkoznak:

1. A kísérlet helye: Magyar-Óvár, akadém. gazdaság. A kísérletet végrehajtották: Suska Rikárd és Cserháti Sándor.

A feltaj közép-kötött márga, az általa homok. A parcellák nagysága 800 négyzetöl. Elővetemény répa; megszántatott az 1885-iki ősszel répaszedés után, tavasszal meggrubbróltatott. Istállótrágyával utóljára 1885-ben trágyázott meg. A műtrágyák elszóráttak 1886. március 27-én, az árpa április 4-én vetették el. A vetőmag mennyisége 1 kat. holdra 110 l. A vetőmag sulya 65.4 kg.

A trágyázás hatását a következő táblázat tünteti fel. Két trágyázatlan parcella — és pedig két teljeső — azért vétettek, hogy az adatok teljesebben megbízhatók legyenek.

A trágyázatlan területen termett árpa métermázsája 5 frt 80 frttal, a többi — mint sulyosabb — 6 frttal számítatott.

A parcellák száma	A parcellák neve és mennyisége	A termés-arányozás, a talajszelvények ki-nyerése ki.		Hektoliter-súly		A trágyázás költségei		A termés értéke		A trágyázatlanul szemelt — — —	
		frt.	kr.	frt.	kr.	frt.	kr.	frt.	kr.	frt.	kr.
1	Trágyázatlan	205	410	50	—	—	—	—	—	—	—
2	Trágyázatlan	213	478	38	—	—	—	—	—	—	—
3	Az 1. és 2. parcella átlaga	209	444	58	—	—	—	—	—	—	—
4	100 l. superphosphat	281	613	63	169	15	30	23	78	—	2.73
5	100 l. superphosphat + 50 l. chilisáletrom	278	619	61	175	15	30	37	84	—	1.28
6	50 l. superphosphat + 50 l. chilisáletrom	253	580	62	146	24	65	31	60	—	0.19
7	75 l. kén-savas kálium + 25 l. superphosphat	266	587	64	153	17	30	35	22	—	0.83
8	75 l. kén-savas kálium + 25 l. ammoniak-suppl.	304	697	63	163	11	20	36	42	—	0.53

A táblázatból kitűnik, hogy a megtrágyzott parcellák termése jóval meghaladta a trágyázatlan parcellákat: az egyes trágyázott területek termésében a különbség nem jelentékeny, de annál nagyobb a különbség a jövedelmezés tekintetében. Határozottan jövedelmezett a trágyázás a 2. és 6. parcellán; a 2. az összes trágyázási költségek felszámítása dacára 2 frt 73 kr. tiszta hasznot adott, nem számítva a 72 kévetőbbel szalmáját. A 6. parcella nem fedezte ugyan az összes költségeket, 53 kr. a hiány, de ezzel szemben áll 93 kévetőbbel szalmája, a mi bizonyára többet ér 53 krnál. A jövő évben várható termés-többet tehát e parcellákon tiszta jövedelmet fog képezni. A többi parcelláknál a következő két év termésé fogja megmutatni, vajjon megtérülnek-e a trágyázás költségei; a 3. parcellánál biztosra vehető, sőt még haszon is várható; az 5. parcellánál valószínű, a 4-nél kétes.

E kísérlet szerint a foszforsavtrágya bizonyult leghatásosabbnak és legjővedelmezőbbnek, a mi magyarázattal leli ama körülményben, hogy az akadémia gazdaságában az egyes táblákat minden harmadik évben istállótrágyával trágyázzák meg és pedig kitűnő minőségűvel. Az istállótrágyában tehát a nitrogén és a káli elemező mértékben visszapótolatik, ellenben a foszforsavban, dacára a gyakori trágyázásnak, hiány mutatkozik. Legkevesebb hatást mutatott a kálitrágya, mert az ammoniakos parcellán a szalmatermes emelkedett legalább jelentékenyen, a chilisáletromos parcella pedig a részbeni megdőlés folytán csökkent termésében. E kísérlet tehát ismét tanúságot tesz a mellett, hogy a kálitrágyára a mi viszonyaink között legkevesebb van szükség.

2. A kísérlet helye: Aisó-Pél. A kísérletet végrehajtotta Vizsoly Ákos.

A feltaj kissé kötött és mély, víztöbcsütő altalaj. A parcellák nagysága 800 négyzögöl. Elővetemény kukorica; megszántatott 1885 őszén mintegy 20 cm. mélységre s a vetés előtt vastagossal megboronáltott. Istállótrágyával utóljára 1882/83-ki télen lett megtrágyázva. A műtrágyák elszóráttak 1886. április 9-én, az árpa elvetették április 9-én. A vetőmag mennyisége 1/2 kat. holdra 76 2/3 l. A vetőmag hektoliterének sulya 66 kg.

Folytatása a mellékleten.

A trágya neve és mennyisége	A termés mennyisége $\frac{1}{2}$ katasz. holdon		Hektoliter-súly	A termésből a trágyázattal szemben kgban		A trágyázás költségei		A trágyázattal szemben +
	hk.	kg.		frt.	kr.	frt.	kr.	
Trágyázatlan	3-40	176-8	52-0	—	—	—	—	—
80-75 kg. superphosphat	3-73	198-4	53-2	21-6	7-46	6-27	—	—
80-75 „ superphosphat	1-54	261-9	57-7	85-1	16-46	9-49	—	—
01-5 „ chilisáttrom								

3. A kísérlet helye: Tisza-Szent-Imre. A kísérletet végrehajtotta: Holitscher Béla. A fel-talaj homag, az altalaj agyag. A parcellák nagysága 600 négyszögöl. Elővetemény kukorica; megszántott 1885. november 22-én és 1886. március 22-én. Istállótrágyával utó-jára 1882-ben let megtrágyázva. A műtrágyák elszóráttak 1886. március 24-én, az árpa március 26-án lett elvetve. A vetőmag meny-nyisége 1 kat. holdra 100 l. A vetőmag sulya 69 klg.

4. A termés métermázsája 6 frt 50 krral számított.

A trágya neve és mennyisége	A termés mennyisége $\frac{1}{2}$ katasz. holdon		Hektoliter-súly	A termésből a trágyázattal szemben kgban		A trágyázás költségei		A trágyázattal szemben +
	hk.	kg.		frt.	kr.	frt.	kr.	
Trágyázatlan	4-0	272-0	63-0	—	—	—	—	—
75 kg. superphosphat	4-6	317-5	69-0	45-6	7-75	4-79	—	—
75 „ superphosphat	4-15	284-2	68-5	12-2	15-80	15-01	—	—
50 „ chilisáttrom								

4) A kísérlet helye: a szandai uradalom A kísérletet végrehajtotta Gajdáty Nándor, uradalmi tisztartó:

A talaj televényes homoktalaj A parcellák nagysága 600 négyszögöl. Elővetemény őszi buza. A műtrágyák elszóráttak 1886. március 12-én, az elszórást után a talaj meg lett foga-solva és nyomban utána következett a vetés sorvető-géppel. A vetőmag mennyisége 1 par-czellára 90 l. árpa,

Az árpa ára 5 frt 20 kr. és 5 frt 40 krral számított.

A trágya neve és mennyisége	A termés mennyisége $\frac{1}{2}$ katasz. holdon		Hektoliter-súly	A termésből a trágyázattal szemben kgban		A trágyázás költségei		A trágyázattal szemben +
	hk.	kg.		frt.	kr.	frt.	kr.	
Trágyázatlan	6-41	414-64-5	—	—	—	—	—	—
133-3 kg. superphosphat	8-12	510-66-5	196-13	79-6	15	—	—	—
133-3 „ superphosphat	10-7	18-67-0	304-27	18	10-53	—	—	—
66-6 „ chilisáttrom								

Ha a műtrágyázás által elért termé-
sőbblet tekintjük, különösen a superfoszfátal és
kilaléttrommal trágyázott parcelláit: akkor az
eredményrel ugyancsak meg lehetünk elégedve;
304 kilogramm terméssőbblet $\frac{1}{2}$ kat. holdon
elég nagykn mondható. Ha azonban a költ-
ségeket tekintjük, akkor azt látjuk, hogy meg-
sem jövedelmezett a trágyázás; csak hogy ennek
egyedüli oka, miszerint az árpa 5 frt 20—40
kron számított; ily alacsony árnaknál sehol
és sohas fog a mesterséges trágya jövedelmet
szolgáltatni. A budapesti piacon a 64—66
kilogrammos árpát 8 frt 50 kr. egész 9 frt
50 kron jegyzik. Most, ha ennek megfelelőleg
a trágyázatlan parcella termésének métermázsá-
ját csak 7 frt 80 kr-ával, a többiét 8 frttal
számítjuk: egész más eredményt kapunk. A
2. parcella ez esetben 10 frt 90 krral, a 3.
parcella 25 frt 14 krral jövedelmezett többet,
mint a trágyázatlan; a 2. parcella trágyázási
költségből tehát csak 2 frt 89 kr., a 3. par-
cellából 2 frt 4 kr. nem térült meg; sőt ha
a szalmatöbbsletet is számításhoz vesszük, a mely-
nek értékét Gajdáty ur 44 krra és 1 frt 65 krra
mondja: akkor csak 2 frt 44 kr. illetve 39 kr.
marad vissza térítetlenül; tisztaszonzon fel-
marad tehát a jövő évi terméssőbblet, melyből

nagyon keveset kell levonni, s mely normális
viszonyok között jelentékeny lehet, mert a
superfoszfátból aránylag igen sok szórattott el;
az elhintett mennyiség a legerősebb trágyázás-
nak felel meg.

Tudósítások a dohány állásáról.

Fölkérjük lapunk t. barátait és olvas-
sól, hogy a dohány műveleteiről, a dohány
állásáról, fejlődéséről stb. minden vidékről
szíveskedjenek bennünk koronként értesí-
teni, hogy így olvasóink tájékozva lehessenek
az egész hazai dohánytermelés felől.

Téglás, 1886. szept. 20. Tisztelt szer-
kesztő ur! A dohánytermelés nálunk az
idén igen kedvezőtlen viszonyok mellett
folyt le. Az ültetés kezdetén nagy szá-
razság, később azonban, mikor a kapálási
munkálatokat kellett eszközölni, szünni nem
akaró eszős állott be, s habár a kiültet-
tett növény fejlődését igen előmozdította,
másrészről a kapálást nagyon gátolta, any-
nyira, hogy dohányunk mindig gazba ma-
radt. A mi pedig az eredményt illeti,
mennyiség tekintetében középnek, minősé-
gileg pedig elég jónak mondható. Meg-
jegyzendő, hogy az egész törés alatt egy
csepp esőnk se volt, a szárítás tehát jól
ment végbe, s így még legrosszabb gazda
sem szenvedett kárt. Vidékünkön — ho-
mokok talaj — holdanként 6—7 m. dohány
várható. A nem régen beállott fagy a még
töretlen állapotban levő dohányon óriási
pusztításokat okozott, helyenkint, hol az
ültetéssel elkéstek a fél termés tönkre
ment. Végre még egy körülményt akarok
említeni és pedig egy új jelenséget, melyet
az idén a dohányban először észleltem;
ugyanis találtam egy úgynevezett vajfüt
a dohány között, mely a mellette álló
dohánylevelet teljesen kiszárította, és lassan-
kint egész területeket tönkre tett. Miután
én ezen új ellenségtől soha sem hallottam,
felkérem t. termelő társaimat, kik fent jel-
zett füvet már régen felfedezték, észrevé-
teleiket a dohányújságban közzétetni, remé-
lem, hogy szerkesztő ur megengedi. *)

Kiváló tisztelettel

M. A.

Kis-Orosz, szept. 25. Olvastam a be-
cses üzenetet, de fájdalom! valami örven-
detest most sem irhatok, miután nagy a
nincsetlenség a — dohányban. A dohány
szedése szép és kedvező idő mellett történt
meg. Általán véve, holdankint 80—100
kötél dohány termett, mely eddig szépen
száradt be, sem szél, sem eső nem igen
bántotta, tehát minőségére a dohány jó
lesz, de mennyiségre nagyon kevés.
Máskor ezen időben még javában szedték,
fütték a dohányt, most már régen elfelej-
tették, hogy a dohánynyál is volt dolgunk.
A szárító fák már üresek; de a pajták sem
igen tömvék. Igen, igen sajnálom, hogy
ennél örvedetesebb tudósítást nem küld-
hetek.

Ambrus gazda.

*) Készségesen. Csak megjegyezzük, hogy a vaj-
füről lapunk 1885-iki évfolyamának szept. 16-án felt
18. számában jelent meg már egy cikk a vajfüről
Ambrus gazdától, aki vizsgálódása alapján azon általunk
is helyeselt eredményre jött, hogy a vajfü (Orban'sche
Remoze, zádorfü stb.) azon földben mutatkozik, ahol a
dohány egymás után több éven át lett ültetve, vagy
egyáltalán mindig kapás növény ültetettik. Orvossága
tehát a talaj pihentetése. Szerk.

Pusztá-Ohat, 1886. szept. 19. Tisztelt
szerkesztő ur! Van szerencsém az itteni
dohány állásáról a következőkben értesíteni:

Dohányunk ez évben a tartós száraz-
ság miatt nem fejlődhetett jól ki, és így
csak közép termésünk lett; cat. holdja
ittan átlag 7 m. mázsára tehető; a levelek
meglehetően épek; letörve van az egész
dohány és 8 nap lefolyása alatt bent is
lesz a pajtában; színe még most, mint-
hogy egészen eső és harmat nélkül száradt
be zöldes, de úgy hiszem, hogy a forrás
alatt megkapja majd a szép színt.

Tisztelettel

Katz Ignác.

Vegyesek.

Cuba és Manila szigetek dohányter-
melése. Az Antillák gyöngye, Cuba sziget, a
természet minden előnyével bír; meg van
áldva kitűnő éghajlati viszonyokkal és rendki-
vüli gazdag talajjal.

Ezen 2000 négyszög mértöld terület az
ő du termő földjével, rendes gazdasági visz-
nyok mellett 10.000,000 emberrel bőségesen el
tudna látni; nem csoda, hogy a spanyol kör-
mánya elejétől fogva ezen szigetekre annyi ál-
dozatot hozott, mert több mint 100,000
katonába, és több 100,000,000 pesetasba
(spanyol pénz) került.

E dus sziget legfontosabb termelvénye
a cukor, melyből évenként mintegy 6.000,000
métermázsát termel és legnagyobb részét exp-
portálja. Másodsorban áll a dohány.

A cubai dohánylevelek a világ legjobb
dohányának tekintetnek, és ezek fogyasztása
a szigeten magán és Amerika egyéb részein
oly nagy, hogy a sziget az óriási keresetnek
meg nem felelhet és így még sok dohányt
importál.

A Havanna dohány termelése is az
utóbbi 10 forradalmas év alatt sokat szenved-
dett. A kivitel tett 1882 3800 kilót, 152.141
mill. szivart. A hatalmas, nagy sziget, óriási
szaporodást enged még reményleni, mihelyest
ott jobb viszonyok fognak bekövetkezni.

Havannában a dohányüzlet nagyrészt né-
metek kezében van.

Az európai államokhoz, úgy azoknak
miveltégetől is távol fekszik Molukke és a
kinai partok között, a Phillipin-csoport, és
a kis Suln-Archipel, összesen mintegy 1500
sziget, megközelítő 400,000 négyszög kiló-
méter területtel, benépesítve mintegy 8.000,000
emberrel. Egészen keresztül lávák, igen gazdag
vegetációval bír. Ezek szintén a spanyol
koronához tartozó gazdag tartományok, csak
nagyon kevésé vannak kiaknázva. A szigetek
nagy mennyiségű cukrot, kávé, dohányt és
kendert szállítanak.

Nagyon fontos mindenek felett a dohány-
termelés, és a kivitel nyers dohány- és sziv-
varban.

Manila, a fő sziget magába $\frac{1}{10}$ részét,
dohánytermelésének az egész földkerekségére
szállítja.

Angolk állítása szerint, mostanság tesz
a kivitel onnan 3.000,000 kiló dohányt levelek-
ben, és közel 100.000,000 darab szivart.

A gazdasági tanintézetek 1884/85-iki
állásáról a földmiveltési miniszterium által ki-
adott jelentés szerint az állami vagy államilag
segélyezett gazdasági szakiskolákban 130 tanerő
működött és a gazdasági szakiskolákban része-
sült tanulók száma 1013 volt. Ha azonban

hozzászámítjuk a magán-szakiskolák, valamint az állatorvosi tanintézet és a selmeczi erdőészeti akadémia tanulóit, a tanulók összes száma 1525-re rug, a mi az előző évhez képest 199-czel való szaporodást mutat.

Országos árpakiállítás. A f. é. október hó 1-től 31-ig terjedő időben Budapesten tartandó árpakiállításra az utolsó időben is oly nagy számmal érkeznek folyton a bejelentések, hogy az országos gazdasági egyesület több vidéki egyesület felszólításának is engedve, az előzetesen f. é. szeptember hó 20-ikára tett beküldési határidőt kénytelen volt meghosszabbítani. Mindazonk tehát, kik küldeményeiket bejelentették, de eddig még be nem szállították, valamint azoknak is, kik ezután óhajtanak még bejelenteni, tudomására hozatik, hogy az egyesület úgy az annak idején kibocsátott tervezet szerint eszközölt bejelentéseket, mint az árpaküldeményeket is egész folyó évi október hó 30-ikáig el fogja fogadni, s ezen időn belül minden érdeklődőnek felvilágosítással, a bejelentéshez szükséges űrlapokkal, stb. az egyesületi titkárság útján szívesen szolgál.

HIRDETÉSEK.

!!! Magyar ipar !!!

PLATIN-MÁZOLÓFESTÉK.

Bir azon tulajdonsággal, egy rendkívül keménységet és tartósságot elérni, a legnagyobb száraz meleget megtűrni, érzéketlen a sav és légzés iránt — vaspléh, cinkpléh, fakészleteket a szabadban, ugymint a kőfalakat az idő befolyásától megóvni; a tartósság kétszeres, de sőt háromszoros nagyobb, mint más közönséges olajfestésnél; ezen festékek, vasutak, gépgyárak, légszusz-intézetek, czukorgyárak, serfőzdék és építkezési vállalatoknál előnnyel vétetnek igénybe.

Rometsch és társa

Ujpest.

Megrendeléseket elfogad a központi képviselőség
Dávid Károly és fia
Budapest, Nádor-utca 4. sz.

!!! Magyar ipar !!!

Pis Miklós kötélgyáros

raktára: Budapest, Marokói-utca 2. sz.
gyár: Ujpest, fő-ut 85-dik szám.

Ajánlja a leginomabb magyar kenderből dusan felszerelt raktárát, ugymint:

dohány-zsineget,

géphajtó-kötelek, ugyszintén

hajóhoz **kátrányos kötelek,**
felhúzó- és hajó-kötelek, kipróbált jósággal, melynek megbízhatóságáért jótállás vállalatik.

Továbbá: szőlő-taposó-zsákok, gépkender, tisztító (kőcs) (csepű), felhúzó gép-gurtul, elsőrendű kender-tümfona: és különben mindennemű kötélgyártmányok gazdasági célokra, a legnagyobb választékban.

Kívánatra küldhetek mintát bérmentesen.

Budapesti kiállítás

Uj iparág meghonosítása, hulladékok és melléktermékek czölöszerű értékesítése, nagyban termelés és versenyes-pességért.

WEIL és FISCHER

vegyszeti kátrány termékek, karbolsav, karbolsavas méz, **karbol-oleum, köfedélméz és facement-tetőzés**

GYÁRA.

Budapesten, külső soroksári-ut 9067.

CARBOL-OLEUM

legolcsóbb dióbarna fatető szer, **zsindely-tetőkre, kerítésekre** és gazdasági eszközökre, melynek használata folytán elpusztíthatatlan tartósságot nyer a fa, a mázolás akár ki végezheti.

A carbol-oleum ára:

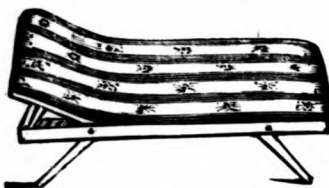
hordókból 100—200 kgrmig	. . . . .	20 kr.	} kilo-
100 kgr. kisebb edényekben	. . . . .	22	
5—10 kgr. próbaküldemények bádog szelenczében	. . . . .	25	

ajánlja egyszersmind **vörös, zöld és pala-barna kátrány-festéket zsindelytetők mázolására.**

Gyártmányairól árjegyzéket és használati utasításokat ingyen és bérmentve küldenek.

Oszták-Magyarországban szabadalmazott

vendég - ágyak.

Minden háztartásban nélkülözhetlen a **vendégágy-matrác és párnával** 180 cm. hosszú, a lábak a matrácba hajthatók és mint rendes matrác is használható.

Ára 7 forint.

2 darabba összehajtható 10 forint: 95 centiméter helyet foglal el.
3 " " " " " " 12 " " " " " " 75

A fenti ágyak kemény fából készítettek és d'afriqueal kitöltve erős szövettel bevonva. Ruganyos matracok legjobb amerikai szerkezet 6 frt. kárpitozva 12 frt. Megrendelések a szabadalom tulajdonosánál és készítőjénél.

Kürtty J. asztalosmesterhez, vagy Steiner L. kárpitoshoz

Budapesten, stáció-utca I. sz. alá intézendők.

Utánvét mellett bárhová.

Tökéletes ártatlan és legjobb a legujabb növény

hajfestő rudacs-pomádé.

Tisztelettel értesitem a nagyérdemű közönséget, hogy az általam feltalált és készített növény hajfestő rudacs-pomádé az ősz (fehér) hajat azonnal ismét szőkére, barnára és fekete eredeti színére festi meg, daczára, ha töröltetik is a kézzel, a bőrt nem festi meg. Használhatják oly urak is, kiknek a bajszuk világosabb és vörösebb, ezen pomádé egyenlőre színezi a szakálhoz. Ára egy drb 1 frt, egy kis drb 50 kr. Vidéki megrendelések 1 frton felül pontosan teljesítenek utánvételt mellet. Kapható egyedül fodrász-üzletben, Budapest, VI. ker., Nagy-Mező-utca 45. szám.

Mély tisztelettel **Tokody Ferencz,** fodrász.

Mezőgazdasági gépek.

Müller Emil

Budapest,

V. kerület, váci-körút 76. szám.

Mc. Cormick Harvesting Machine Cy. Chicago

vezérügynöke Magyarhon és melléktartományai részére.

Fűkaszaló- és aratógépek a világ legjobbjai, cséplőgépek gőz, járgány és kézierőre. Ujjonnan javított szabadalm. „Hungaria“ sorvetőgépek, mal-mok, szecskavágók, répvágók, ekék, szab. vajköpülők, szab. aprófahasítók, Pyrostat tüzelélen rostélyok.

Pénzszekrények

ujjonnan feltalált szabadalmazott zárral, melyet csak a bezárási móddal beavatott egyén nyithatja fel, továbbá mindenféle gazdasági gépek és eszközök.

Árjegyzékek ingyen és bérmentve.

